

Sudiště § 104 j. n. jest sudištěm na výběr, leč by způsobem, vylučujícím veškeru pochybnost, bylo ujednáno, že má zároveň býti sudištěm výlučným.

Pokud sudiště majetku dle § 99 j. n. lze se dovolávat ve sporu mezi cizinci, bydlícími v cizině.

(Rozh. ze dne 13. dubna 1920, R II 66/20.)

Žalovaná Vídeňská důlní společnost objednala uzávěrkou ze dne 7. ledna 1918 u žalující firmy, jež měla továrnu v Moravské Ostravě, sídlo ve Vídni, součástky strojové pro svůj důl v Karvíně ve Slezsku. V uzávěrce bylo též stanoveno: »V případech sporu rozhodují věcně příslušné soudy ve Vídni. Pro objednávku jsou jedině směrodatnými ustanovení z předu uvedená. Změny dlužno ujednati písemně a vyžadují výslovného souhlasu obou stran.« Žalující firma dodávku vyřídila a, domáhajíc se kupní ceny, podala žalobu u krajského soudu v Novém Jičíně, dovolávajíc se sudiště §§ 87 a 99 j. n., ježto žalovaná má jednak v Moravské Ostravě důlní ředitelství, tudíž závod ve smyslu § 87 j. n. a dodávka byla určena pro důl v Karvíně, jednak má v Moravské Ostravě, Petrovicích atd. movitý a nemovitý majetek (§ 99 j. n.). Pokud se týče prorogační doložky vycházela žalující z právního názoru, že převratem pozbyla platnosti, ježto Vídeň jest nyní pro žalující cizinou a prorogace může se vztahovati pouze na soud tuzemský. Žalovaná strana vznesla námitku místní nepřislušnosti, již soud první stolice vyhověl, uváživ toto: Není správným mínění žalobkyně, že prorogační doložka pozbyla převratem závaznosti. Jest sice pravda, že prorogace dle § 104 j. n. zakládá v zásadě pouze sudiště na výběr, než z ustanovení uzávěrky plyne, že strany chtěly založiti výlučnou příslušnost vídeňských soudů, kdyžž změny uzávěrky byly možny pouze písemně a za výslovného souhlasu obou stran. Poněvadž obě strany mají hlavní závod ve Vídni, nemohl míti státní převrat vlivu na platnost prorogační doložky, ježto pro obě strany jest Vídeň tuzemskem a jest lhostejno, zda mají obě strany pobočné závody v Československé republice. Rekursní soud námitku nepřislušnosti soudu zamítl. Důvody: Není třeba zabývati se otázkou, zda převratem pozbyla platnosti doložka prorogační. Nelzeť souhlasiti s míněním prvního soudu, že strany chtěly umulviti sudiště výlučné. Soud první stolice správně vystihl, že sudiště dle § 104 j. n. jest v zásadě sudištěm na výběr. Jestliž zařazeno v jurisdikční normě mezi sudiště na výběr (§§ 86—104 j. n.). Ujednání takové opravňuje žalobce, by dle volby žaloval buď u sudiště zákonného nebo smluveného. Mělo-li by umluvené sudiště býti výlučným, muselo by to býti výslovně umluveno neb musel by alespoň takový úmysl stran vyplývati nade vší pochybnost ze smlouvy. Leč tomu není tak v případě, o nějž jde. Úmluva zněla: »V případech sporu rozhodují věcně příslušné soudy ve Vídni.« Slovům těmto může, nemusí však se rozuměti tak, že by jimi měla býti vyloučena všechna ostatní, najmě zákonná sudiště a nelze jmenovitě dle zásad logického myšlení vyvozovati závěr takový z dalšího znění uzávěrky, že změny dlužno ujednati písemně za výslovného souhlasu obou stran. Není-li však žalující vázána úmluvou, může

žalovati též u sudiště podniku pokud se týče jmění.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolacímu rekursu.

D ů v o d y:

Vývody stížnosti, jež se vztahují k názoru rekursního soudu, že sudiště Šu 104 j. n. jest sudištěm na výběr, nejsou s to, by vyvrátily správnost názoru toho, jenž soudem rekursním jest případně odůvodněn. Rovněž tak souhlasiti jest s právním názorem rekursního soudu, že doložka smluvní obsažená v dopise ze dne 7. ledna 1918 toho znění, že »v případech sporu rozhodují věcně příslušné soudy ve Vídni« neznamená, že veškeré jiné soudy, dle zákona příslušné, mají býti vyloučeny. Tomu by bylo tak jedině, kdyby úmluva stran výslovně, způsobem každou pochybnost vylučujícím, každý jiný soud, mimo soud smluvený, vylučovala; takovou výlučnost ani z oné doložky, ani z ostatního obsahu uvedeného dopisu vyčísti nelze, a zejména nelze ji vyvozovati z odstavce, na nějž se stížnost odvolává, a jenž zní: »Pro objednávku jsou jedině směrodatnými ustanovení z předu uvedená, změny musejí býti písemně smluveny a vyžadují výslovného svolení obou stran.« I když se toto ustanovení vztahuje jak na materiální, tak i formální podmínky, v dopisu obsažené, nelze z něho usuzovati, že bylo úmyslem stran, stanoviti výlučnou příslušnost soudů vídeňských, neboť dovolávání se soudu jiného než vídeňského není žádnou změnou onoho ustanovení, když toto správně za stanovení výlučného sudiště nelze považovati. Stížnost namítá dále nepřipustnost sudiště majetku dle § 99 j. n. poukazujíc k tomu, že dle motivů vládní předlohy jur. normy zákonodárcův úmysl se vztahoval k tomu, by ulehčil nároku tuzemců proti cizincům, a že tedy v tomto případě, kde žalující firma jest firmou cizozemskou, majíc své sídlo ve Vídni, sudiště § 99 j. n. nemá místa. Vůči této námitce dlužno uvésti toto: § 99 j. n. dopouští žalovati cizince ze všech závazků majetkoprávních, ať kdekoli vzešly a ať jest žalobcem občan zdejší či cizinec; v tomto posledním směru zákon nerozeznává. Jest ovšem připustiti, že praxe ohledně přípustnosti sudiště Šu 99 j. n. se vyvinula v ten způsob, že sudiště to se odpírá cizozemci, jenž žalobou vystupuje tehdy, když nemá bydliště v tuzemsku, vycházejíc při tom z úvahy, že sudiště to jest náhradou za soud prozatímních opatření (forum arresti) podle jur. normy z r. 1852 § 46 a že z účelu jeho lze poznati, že se jedná o to, by dobytí nároků tuzemským oprávněným oproti cizincům v cizině bydlícím bylo ulehčeno, by tuzemský žalobce nebyl nucen svého práva se domáhati v cizině. S touto praxí lze zajisté souhlasiti v případech, kde obě sporné strany jsou cizinci, kde žádná ze sporných stran nemá bydliště v tuzemsku, kde sporný nárok se zakládá na smlouvě v cizině uzavřené a kde také smlouva má býti v cizině splněna, zkrátka kde schází veškeren vztah sporných stran k tuzemsku; v takových případech by připuštění sudiště dle § 99 j. n., když žalovaný náhodou se v tuzemsku ocitne, vedlo k obcházení řádného soudu cizozemského a tedy k nepřipustnému zneužívání ustanovení § 99 j. n. Případ, o který se zde jedná, liší se však podstatně od zmíněného právého schematu, jež shora uvedenou praxi vyvolalo. Zde jedná se o žalující firmu, jež sice má sídlo ve Vídni, jejíž továrna jest však v Mor. Ostravě, jedná se o dodávku stroje z této továrny, jenž byl dodán dle uzávěrky

do stanice Karviné, tedy — jak již v žalobě zdůrazněno — o dodávku z tuzemské továrny tuzemské provozovně žalované firmy. Jsou zde tedy trvalé vztahy, které žalující firma, třeba formálně vzhledem k sídlu svému ve Vídni považována býti musí za cizinku, má k tuzemsku tím, že továrna její jest v tuzemsku. Neplatí zde proto důvody, z nichž praxe dle toho, co shora řečeno, odpírá cizinci v cizině bydlícímu sudiště §u 99 j. n. a přičilo by se odepření tohoto sudiště právě vzhledem k motivům vládní předlohy k jur. normě slušnosti a spravedlnosti, poněvadž o nějakém zneužívání ustanovení § 99 j. n. řeči býti nemůže.

Čís. 489.

Vynutití splnění závazku, jímž se kdo zavázal, odevzdati pronajímateli byt, užívaný osobou, jež není jeho podnájemníkem, lze jen exekucí dle § 354, nikoli dle § 349 ex. ř.

(Rozh. ze dne 13. dubna 1920, R II 71/20.)

Vymáhající věřitelka propůjčila bezplatně část svého bytu bratru povinné dlužnice, jež se pak zavázala soudním smírem, že vymáhající věřitelce tuto část bytu do 14. dubna 1919 odevzdá. Ježto se tak nestalo, povolil soud první stolice vymáhající věřitelce exekuci, nařídív dle návrhu straně povinné, by byt nejdéle do jednoho týdne od doručení usnesení vymáhající straně do držení a užívání odevzdala, jinak že jí bude k návrhu vymáhající strany uložena pokuta, v případě nedobytnosti vazba. Rekursní soud zamítl návrh vymáhající věřitelky. Důvody: Má-li, jako v tomto případě, dle právoplatného soudního příkazu dlužník odevzdati byt vymáhajícímu věřiteli, dlužno exekuci provéstí tím, že »výkonný orgán prostě odstraní osoby a movité věci na dotyčné části nemovitosti se nacházející« (§ 349 tr. ř.). Výkon této exekuce záleží hlavně na výkonném orgánu a jen v případě, kdy vyklizená nemovitost má býti odevzdána vymáhajícímu věřiteli, jest i jeho přítomnost nutná. Naproti tomu nemá dlužník při této exekuci žádným činem spolupůsobiti. Nelze proto při této exekuci použití proti dlužníkovi exekučních prostředků jakoby se tu jednalo o nějaké činy dlužníka. Dle § 54 odstavec třetí ex. ř. musí vymáhající věřitel v exekučním návrhu označiti i exekuční prostředky, jichž má při výkonu exekuce býti použito. Exekuční soudce nesmí z úřední moci povolit exekuci nařízením jiného exekučního prostředku, jenž nebyl vymáhajícím věřitelem navržen.

Nejvyšší soud obnovil usnesení soudu první stolice.

Důvody:

Dle ustanovení § 349 ex. ř. jest vésti exekuci, má-li dlužník byt nebo část jeho odevzdati vymáhajícímu věřiteli. To předpokládá, že dlužník byt ten drží, čehož však v tomto případě není; dle spisu, jenž tvoří základ exekučního nároku, propůjčila vymáhající věřitelka část svého bytu k používání bratru povinné dlužnice Maxu P. do 1. března 1919 bezplatně, a smírem, na základě jehož exekuční návrh činí, zavázala se po-